

Sygn. akt VI ACa 29/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Krzysztof Tucharz (spr.)

Sędziowie: SA Beata Waś

SA Jolanta Pyżlak

Protokolant: Katarzyna Łopacińska

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) w N.

przeciwko K. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 10 października 2013 r.

sygn. akt III C 17/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od K. B. na rzecz Banku (...) w N. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 grudnia 2011 r. skierowanym przeciwko K. B. Bank (...) w N. wnosił o uznanie za bezskuteczną, w stosunku do powoda, umowy darowizny, sporządzonej w formie aktu notarialnego z dnia 26 października 2010 r. przez notariusza J. L. w N. Rep. A nr (...), mocą której R. B. darowała swojej córce – K. B. własność lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w budynku przy ul. (...) w N., posiadającego urzędzoną księgę wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim.

Pozwana wносиła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda, na jej rzecz, kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 10 października 2013 r. Sad Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie uwzględnił to powództwo w stosunku do wierzytelności Banku wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 19 września 2003 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt IV Nc 406/03.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 30 kwietnia 2004 r. powodowy Bank wystąpił do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Nowym Dworze Mazowieckim z wnioskiem o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikom solidarnym: D. B., M. B. i R. B., dotyczącej należności zasądzonej nakazem zapłaty wydanym w dniu 19 września 2007 r. przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt IV Nc 406/03, w kwocie 67.780 zł wraz z odsetkami bankowymi w wysokości 27% od dnia 20 maja 2003 r. do dnia zapłaty.

R. B. otrzymała w dniu 21 maja 2004 r. zawiadomienie o wszczęciu wobec niej postępowania egzekucyjnego i zajęciu rachunku bankowego (sygn. akt Km 811/04).

W dniu 9 października 2006 r. postępowanie to zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji.

Następnie powód złożył w dniu 24 kwietnia 2007 r. przeciwko w/w dłużnikom wniosek egzekucyjny i wnosił o prowadzenie egzekucji z zabudowanej działki gruntu położonej przy ul. (...) w N. stanowiącej własność D. i M. małż. B..

Ponadto wnioskował o zajęcie renty R. B..

Postanowienie o zajęciu tego świadczenia R. B. odebrała w dniu 14 maja 2007 r. (sygn. akt I Km 652/07). Mimo dokonania powyższego zajęcia wierzyciel nie uzyskał żadnej kwoty z uwagi na niewypłacanie R. B. renty przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, o czym komornik powiadomił powoda w piśmie z dnia 23 kwietnia 2010 r.

Postępowanie egzekucyjne zostało zakończone w wyniku umorzenia go z mocy samego prawa, na podstawie art. 823 k.p.c., o czym R. B. została powiadomiona w dniu 6 czerwca 2012 r.

W dniu 5 września 2011 r. powodowy Bank wystąpił do komornika z wnioskiem o wszczęcie egzekucji do lokalu mieszkalnego nr (...) stanowiącego odrębną własność R. B., położonego w budynku przy ul. (...) w N..

W toku tego postępowania komornik zwrócił się do Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim z wnioskiem o wpisanie w dziale III księgi wieczystej, urządzonej dla przedmiotowej nieruchomości wzmianki o toczącej się egzekucji.

W dniu 7 października 2011 r. wniosek ten został oddalony z uwagi na fakt, że dłużniczka R. B. nie figuruje w księdze wieczystej, jako właściciel nieruchomości, do której skierowana została egzekucja.

Następnie komornik umorzył, w dniu 16 listopada 2011 r. postępowanie egzekucyjne, w części dotyczącej wskazanej wyżej nieruchomości. R. B. nabyła własność lokalu mieszkalnego nr (...) o pow. 69,50 m⁽²⁾ położonego w budynku przy ul. (...) w N. wraz z udziałem wynoszącym 74/10000 części w nieruchomości wspólnej na podstawie umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i przeniesienia własności zawartej w dniu 17 grudnia 2009 r. Na rzecz córki R. B. tj. pozwanej K. B. ustanowiona została służebność osobista, polegająca na dożywotnim i bezpłatnym zamieszkanii w przedmiotowym lokalu i prawo to wpisano w dziale III księgi wieczystej KW nr (...) urządzonej dla tej nieruchomości.

Następnie, aktem notarialnym z dnia 26 października 2010 r. sporządzonym przed notariuszem J. L. w Kancelarii Notarialnej w N. R. B. działająca w imieniu własnym oraz córki K. B., na podstawie pełnomocnictwa szczególnego z dnia 15 października 2010 r. darowała córce opisany wyżej lokal mieszkalny i w imieniu córki darowiznę tą przyjęła, określając jej wartość na 250.000 zł W związku z nabyciem lokalu przez K. B. wygasła przysługująca jej służebność osobista.

Pozwana K. B. wyjechała w 2006 r. z Polski do Włoch i od tego czasu przebywa tam na stałe, a jej matka R. B. przyjechała do niej w 2007 r. W Polsce bywają bardzo rzadko.

Pozwana jest jedynym dzieckiem R. B.. O toczących się postępowaniach egzekucyjnych R. B. wiedziała i do 2006 r. jej renta była zajęta przez komornika. Dłużnikiem powodowego Banku została z tytułu poręczenia kredytu zaciągniętego przez bratową D. B..

W ocenie Sądu Okręgowego, powództwo wytoczone przez Bank (...) w N. na podstawie art. 527 k.c. jest w pełni uzasadnione.

Zostały spełnione wszystkie przesłanki, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, w celu uznania spornej czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do powodowego Banku.

W niniejszej sprawie, na jego korzyść działają dwa domniemania prawne przewidziane: w art. 527 § 3 k.c. i 528 k.c. To ostatnie, w myśl którego – jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, stanowi najdalej idące ułatwienie w realizacji skargi paulińskiej przez wierzyciela.

W wyniku zawarcia umowy darowizny pozwana uzyskała bezpłatnie korzyść majątkową, której wartość strony określili na 250.000 zł.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka R. B., która utrzymywała, że nie miała świadomości, iż jest dłużnikiem powoda skoro od 2007 r. nie kierowano wobec niej żadnych czynności egzekucyjnych, gdyż przeczą temu dokumenty znajdujące się w aktach egzekucyjnych, z których jednoznacznie wynika, że dług nie został spłacony, a matka pozwanej była powiadamiana o czynnościach egzekucyjnych.

Nie zachodziły również żadne uzasadnione powody, aby R. B. już w następnym roku po nabyciu lokalu darowała go córce, która jest jej jedynym dzieckiem i od dawna zamieszkuje na stałe we W., a w razie śmierci matki byłaby jej jedyną spadkobierczynią.

Dłużniczka dokonując tej czynności działała z pokrzywdzeniem wierzyciela i stała się niewypłacalna, gdyż przedmiotowy lokal stanowił jedyny jej majątek, a od 2006 r. nie otrzymuje ona nawet renty.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Okręgowy oparł na przepisie art. 98 k.p.c.

W złożonej od tego wyroku apelacji pozwana zarzuciła: sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym i obrazę przepisów kodeksu cywilnego o uznanie czynności za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela, a nadto brak rzetelnego uzasadnienia wyroku.

W oparciu o przytoczone wyżej zarzuty pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, względnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Pełnomocnik powoda wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powodowego Banku kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i nie zasługuje na uwzględnienie.

Wbrew zarzutom skarżącej Sąd Okręgowy nie dokonał ustaleń, które pozostawałyby w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, a uzasadnienie wyroku nie uchybia wymogom procedury cywilnej.

Jako całkowicie chybioną należy ocenić argumentację pozwanej o istnieniu u R. B. uzasadnionego przekonania, że w chwili dokonywania zaskarżonej czynności nie istnieje już dług za który odpowiadała względem powodowego Banku solidarnie z D. i M. małż. B..

Bez wątpienia R. B. wiedziała o wszczęciu wobec wszystkich w/w dłużników kolejnej egzekucji w sprawie o sygn. akt Km 652/07, gdyż osobiście odebrała pismo o zajęciu jej świadczenia rentowego, w dniu 4 maja 2007 r., co przyznała w trakcie przesłuchania. Decyzję o zakończeniu tego postępowania komornik podjął dopiero w dniu 4 czerwca 2012 r.

Tak więc matka pozwanej nie miała żadnych podstaw, aby w październiku 2010 r. przypuszczać, że doszło już do zaspokojenia roszczeń Banku przez pozostałych dłużników. Co więcej, powoływane w apelacji pismo Banku pochodzi z dnia 22 listopada 2010 r. (k. 105 a.s.), czyli już po zawarciu umowy darowizny (26 października 2010 r.), a jego treść świadczy ewidentnie o tym, że zaległość nie została wówczas spłacona (w uzgodnionej wysokości).

Ponadto z zeznań św. D. B. (k. 97) wynika, że nie informowała ona R. B. o ugodzie z Bankiem.

Zupełnie gołosłowny jest zarzut, że powodowy Bank już od momentu wszczęcia egzekucji wiedział, iż R. B. jest właścicielką przedmiotowego lokalu.

Należy przy tym zauważyć, że odrębna własność lokalu została ustanowiona dopiero w grudniu 2009 r. Prawdłowo zatem uznał Sąd I instancji, że matka pozwanej, dokonując zbycia lokalu w dniu 26 października 2010 r. działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (powodowego Banku), a pozwana z uwagi na treść art. 528 k.c. nie może bronić się zarzutem, że nie wiedziała o tej okoliczności lub że nie mogła się o tym dowiedzieć przy zachowaniu należytej staranności.

Jeżeli natomiast chodzi o argument, że wobec istnienia ustanowionej na rzecz pozwanej służebności osobistej wierzyciel i tak nie uzyskałby z tego lokalu żadnego zaspokojenia swoich roszczeń to również nie był on uzasadniony.

Strona powodowa zakwestionowała prezentowany w piśmie pozwanej (k. 102-104), stanowiącym załącznik do protokołu rozprawy z dnia 6 sierpnia 2013 r. pogląd, że wartość służebności polegającej na prawie dożywotniego i nieodpłatnego zamieszkiwania pozwanej w przedmiotowym lokalu przewyższała wartość tej nieruchomości, co nastąpiło w analogicznym piśmie powoda z dnia 12 sierpnia 2013 r. (k. 108-110).

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu Apelacyjnego czynność prawna polegająca na obciążeniu przedmiotowej nieruchomości dożywotnią służebnością osobistą na rzecz pozwanej miała pozorny charakter, co czyni ją nieważną w świetle art. 83 k.c.

Za takim stanowiskiem przemawiają następujące okoliczności:

Po pierwsze: jest czymś zupełnie niezwykłym, że tego rodzaju służebność ustanawia osoba będąca w wieku 53 lat na rzecz 30-letniej córki, która w dodatku jest jej jedyną spadkobierczynią ustawową,

Po drugie: pozwana nigdy nie zamieszkała w tym lokalu, a w dodatku to R. B. przeniosła się do niej, do W..

Po trzecie: służebność ta trwała zaledwie 10 miesięcy i wygasła wskutek nabycia przez pozwaną prawa własności tego lokalu, przy czym zupełnie niewiarygodne są zeznania św. R. B., co do motywów podjęcia decyzji o dokonaniu darowizny (k. 95 a.s.).

Istnieje zatem wysokie prawdopodobieństwo, że rzeczywistym celem ustanowienia służebności było zniechęcenie powoda do skierowania egzekucji wobec przedmiotowego lokalu, na wypadek gdyby wierzyciel powziął wiadomość o posiadaniu przez dłużniczkę R. B. tego składnika majątkowego.

Reasumując, Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, jak również ich ocenę prawną.

W tym stanie rzeczy wniesioną apelację należało oddalić z mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

bk